

Despre Lucian Blaga si opera sa - a treia parte

In viziunea poetului, tainele tre buie protejate si potentate, fiindca o taina nu poate fi cunoscuta decat printr-o taina si mai mare. Poemele inese nu destrama misterul, ci produc, la randul lor, mister.

Relatia cu realul, cu interioritatea misterioasa a lucrurilor, este una pur extatica in poetica lui Blaga. La totalitatea realului poetul raspunde cu totalitatea nelinistilor si potentelor sale sufletesti, iar unitatea eului cu lumea face din creatie un factor integrant hotarator, incarcat de magie si iluminare spirituala. Tocmai revelarea poetica a misterului face ca elementele lumii sa se manifeste strans laolalta, mai mult in imanenta lor, in chip absorbant si provocator totodata, intr-un joc inepuizabil al substituirilor posibile (eu -lume).

Acest joc dezvolta in planul lirismului o tehnica speciala a extazului, dar si splendoarea unei Stimmung caracteristice. Intregul univers poetic al lui Blaga se afla sub puterea magica a misterului, ca sub vraja compactanta a mortii si a altor stihii, cum ar fi lumina, pamantul, cerul, marea, "izvorul noptii" - expresie a demonicului.

Iar acesta, demonicul ("promisiune de lumina in intuneric"), e mai viu decat sfintenia. In cosmologia poetica blagiana fiecare element, fiecare lucru, facand parte din "Marele Tot" tinde catre partea sa de increat, la pragul de trecere, originar, de la nonexistenta la existenta. Misterul se regaseste, metaforic vorbind, in chiar partea aceasta de increat care participa, in sens regresiv, la Increatul originar: la izvorul tuturor lucrurilor. Este modul poetic de a se opune secaturii lucrurilor prin cunoastere, cum spuneam. Intuitie limita, misterul e analog, adeseori, cu netraitul, ca in poemul Liniste, sau cu Nepatrunsul", in Lumina.

Trezeste un fior cosmogonic sau, dimpotriva, unul de virtualizare demonica a realului. Cu alte cuvinte, misterul nu e posibilul logic, ci chiar potentialitatea vie, sensul de dincolo de nonsens si existenta de dincolo de nonexistenta. De unde gestul suav, dar energic, de protejare a tainelor, care sunt chiar germenii viului, "logosul larvar". Gestul opus, de sugrumare a misterului, e exorcizat prin imagini si conotatii de o concretete halucinanta, sugerand - sub acoperirea negatiei - relatii de ucidere si strivire cu realul: "Eu nu strivesc corola de minuni a lumii / si nu ucid / cu mintea tainele, ce le-ntalnesc / in calea mea / in flori, in ochi, pe buze ori morminte".